

Aalto University

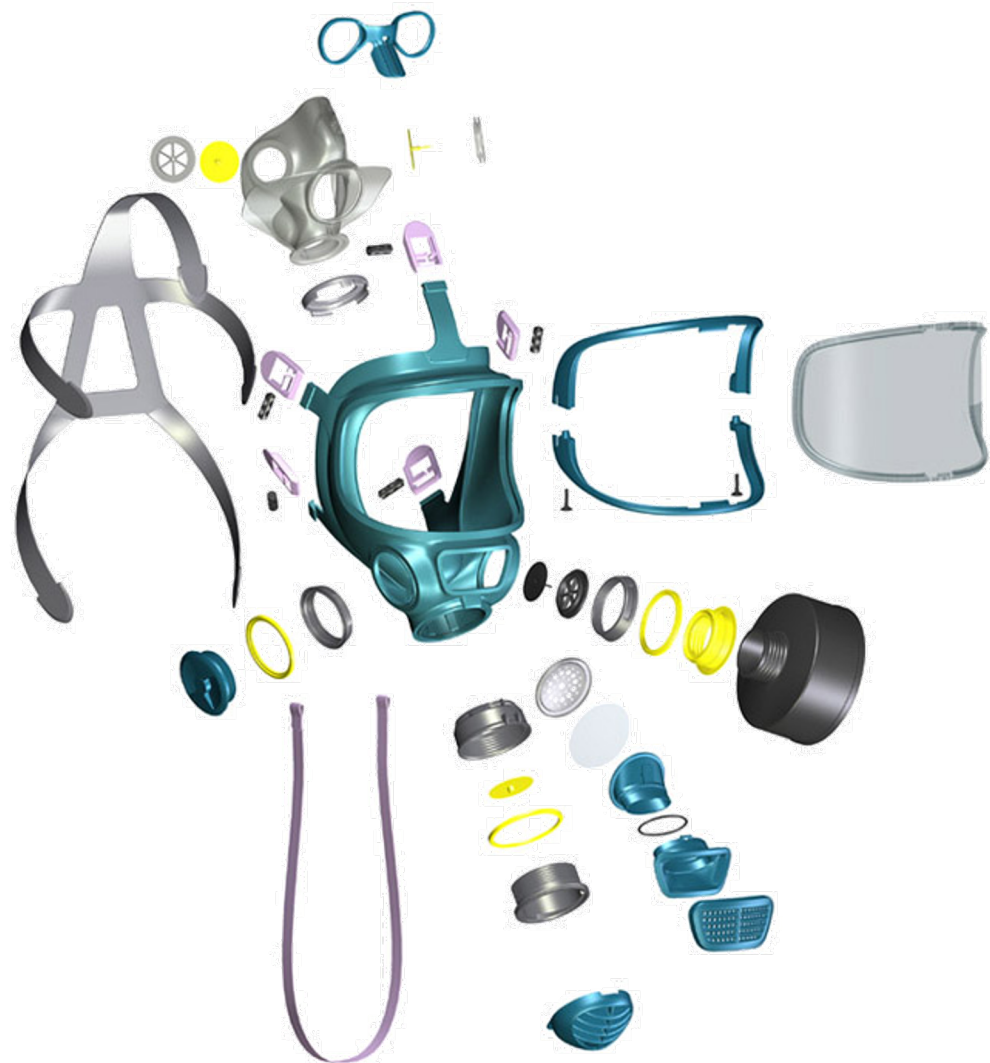
Mallinrakennus

Mallinrakennuskurssi
Teppo Vienamo

Teppo Vienamo

teollinen muotoilija 1988

- freelancer / toiminimi, tuntiopetus
  - Muodos 1991-2004, osakas tj.
  - Taik / Aalto 2004 -
    - Muovi- ja muotoiluopetus, Muoke-projekti
    - Ergonomian tutkimus
  - MI, Metropolia, 2005 - 2013
    - Muovi- ja muotoiluopetus
  - Motoplast 2011-
  - Aalto 2013
    - Muotoilun laitos ja Aaltonaut
- Mallin tekoa
  - Mallinnusta
  - Hallintoa
  - Projektin vetoa
  - Myyntiä
  - Tutkimusta
  - Opetusta

Teppo Vienamo

Miksi malleja tehdään

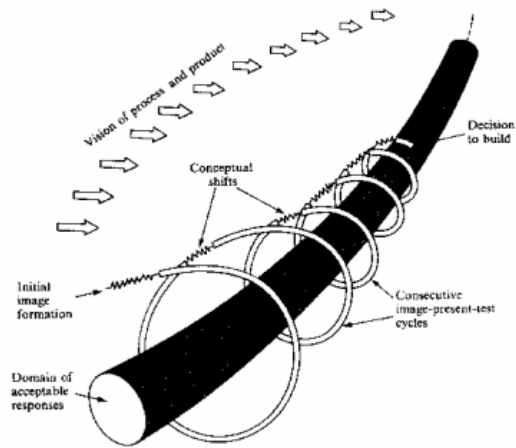
Mallit ja prototyypit

**Ajattelemisen ja kommunikoinnin apuvälineitä
Auttaa havaitsemaan enemmän ja konkreettisemmin**

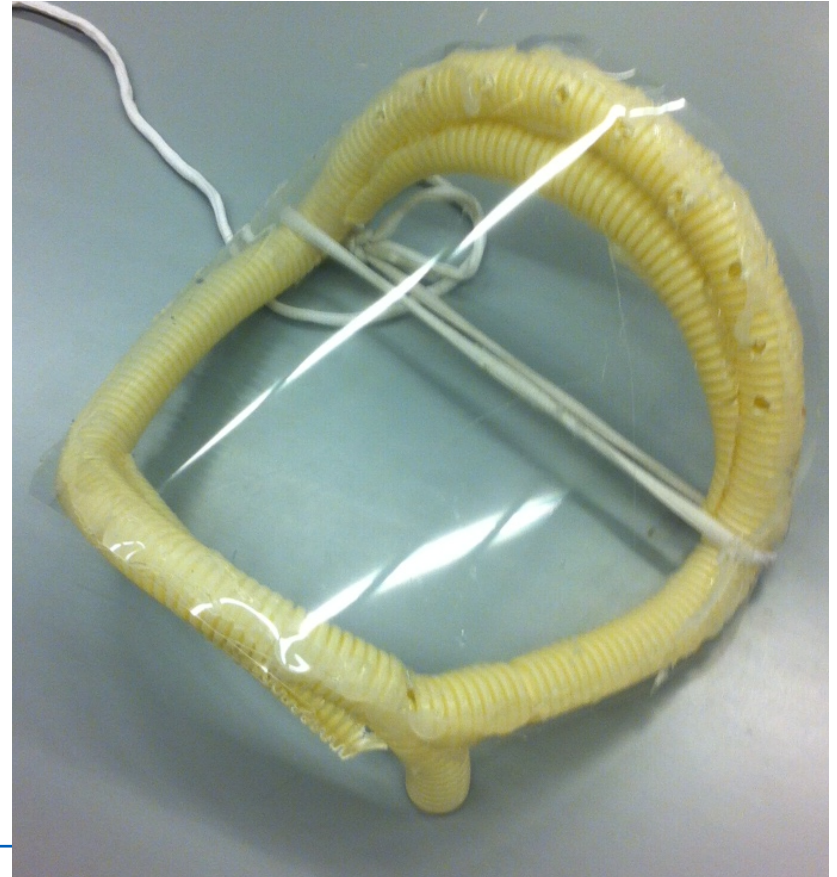
Suunnittelu malleilla

Kokeillaan ajatusta
Malli opettaa tekijäänsä
Idea seuraavaan versioon

The Spiral Model of Zeisel

Design development spiral

Mallien jakoa

Hahmomalli

- Alustavasta suunnitelmasta

Toiminnallinen malli

- Testataan osan ominaisuuksia, kuten lujuutta.

Viimeistely ulkonäkömalli

- Lopullista tuotetta parempia.

Käytön mukaan sopiva mallinvalmistusmenetelmä

Hahmomallit

- Alustavasta suunnitelmasta
- Suunnitteluongelman oleelliset asiat paremmin kuin paperilta tai tietokoneen ruudulta
- Nopeus ja halpuus
- Ei tarvitse olla kovin tarkka eikä luja
- Mittasuhteet
- Käsien pahvista, Styro-foamista, Kapa-levystä, puusta tms.

Toiminnallinen malli

- Käyttäjättestaukset
- Testataan osan ominaisuuksia, kuten lujuutta.
- Yhteensopivuus mm. snappien toiminta
- EMC- testaus
- Esim. tuotantolinjan testaus protomuoteilla oikeasta materiaalista tehdyillä kappaleilla

Viimeistely ulkonäkömalli

Lopullista tuotetta parempia.

Kun lopullista tuotetta ei vielä ole

- testataan kuluttajatuotteiden haluttavuutta
- messuilla esillä
- esitekuvaukseen ja pakkauksen kuvitukseen,

Eivät ole teknisesti toimivia

Esim. 3D-tuloste ja viimeistely käsityönä

Tarkin lopputulos syntyy NC-jyrsimällä

Monistus silikonimuoteilla

- Materiaalivaihtoehtoja
- Läpivärjäys

Solustettu polystyreeni

”Foam” suulakepuristettu

- 600 mm leveä tanko

”Styrox” paisutettu

- 1000*1200 levy
- Mahdollista saada isoja blokkeja

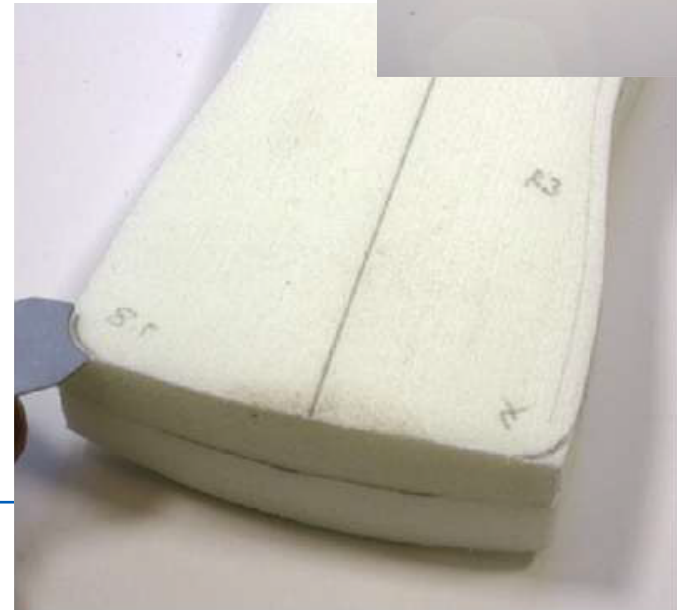
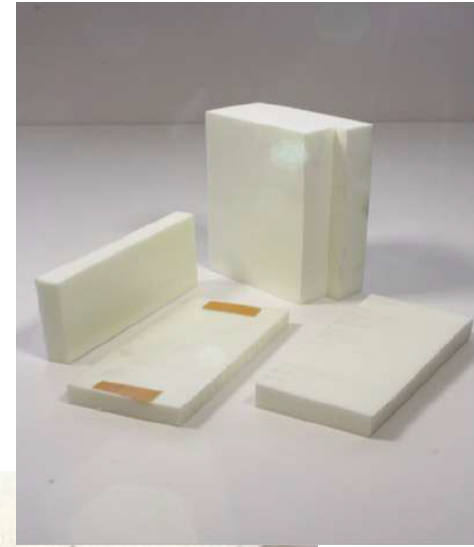
Liimaus

- Polyuretaani-puuliimalla tai kuumaliimalla

Pintakäsittely vesiliukoisella maalilla

- Liuottimet sulattaa

Vapaat muodot

Kapa-levy

ja kartonki

Pahvi tai muovipinnat

Ydin vaahdotettua muovia

- Polystyreeni tai polyuretaani

Tasomaiset kappaleet, levyrakenteet

Taitos loveamalla tausta

Sylinteripinta irrottamalla taustamuovi

Polyuretaanimallimateriaalit

Mallinrakennukseen tehtyjä polyuretaani-materiaaleja

Laaja valikoima

- Pehmeitä käsin työstettäviä laatuja
- Lämmönkestäviä
- Koneistettavia
- Sitkeitä

Metalliset mallit

Ohutlevystä käsityönä

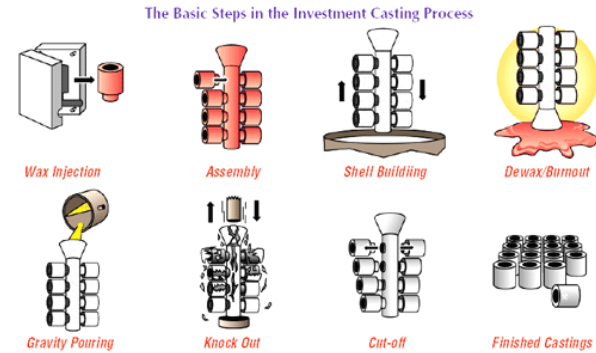
Hitsatut rakenteet

Koneistukset käsin

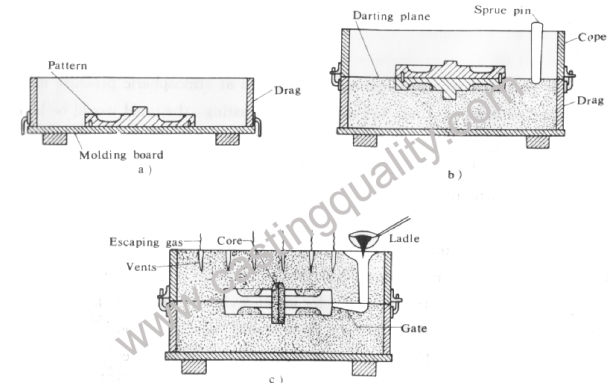
CNC-koneistus

Valut (malline tai muotti)

- Tarkkuusvalu
- Hiekkavalu

<http://www.castingquality.com/casting-technology/investment-casting-tech/investment-casting-process.html>

<http://www.castingquality.com/wp-content/uploads/2009/12/sand-casting-cast-iron-gear.gif>

Muovimalli

Formech

http://www.bpf.co.uk/Data/Content/Images/300XQ%20-%20Model%20Making%20HIPS%20_LOGO.jpg

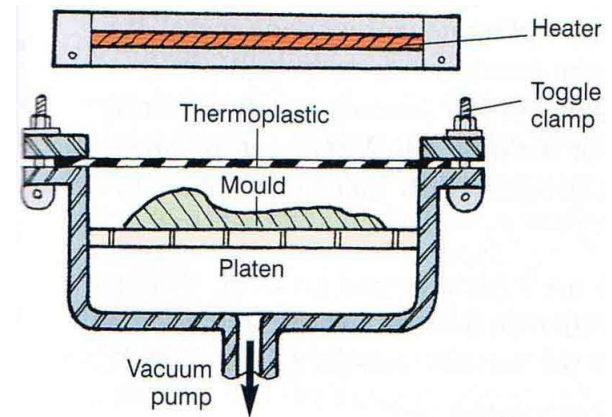
Leikkaus:

- Laser
- Puutyökalut
- Metallipaja yms.

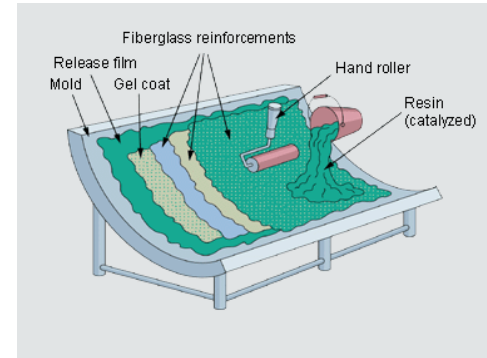
Lämpömuovaus, tyhjiömuovaus (muotti)

Valut

Laminointi

<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/62/c5/72/62c5720d5d072d9c4aae1830133dcf23.jpg>

https://www.wacker.com/cms/media/en/images/content_format/campaigns/hand_lay_up.gif

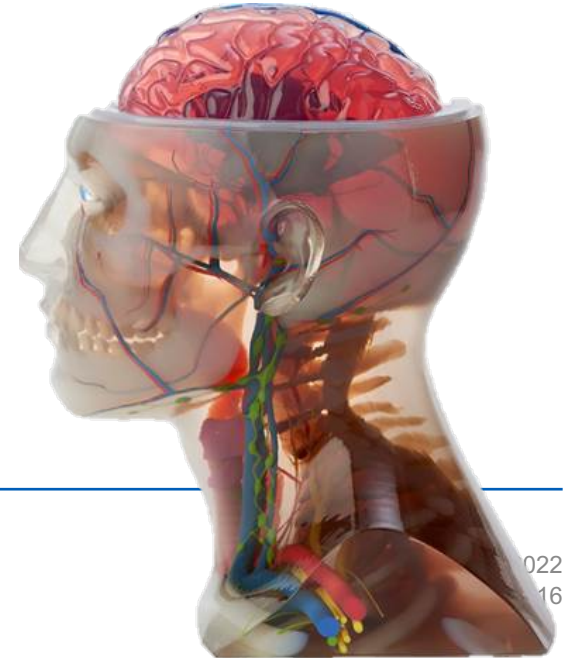
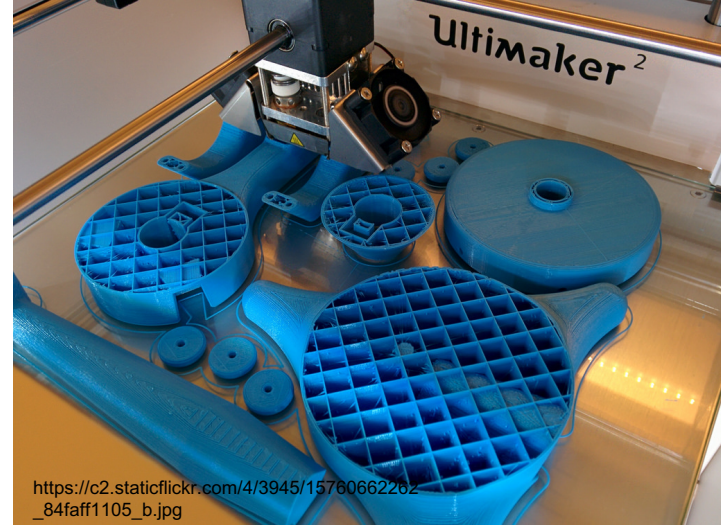
Ainetta lisäävät tekniikat

3D-mallinnus

Mallin viipalointi

Tulostus kerroksittain

- FDM, Sulan muovin pursotus
- SLA, valolla kovettaminen
- SLS jauheen sintraus laserilla
- Aineen ruiskutus
- Sideaineen ruiskutus

Muita malleja?

Muita malleja

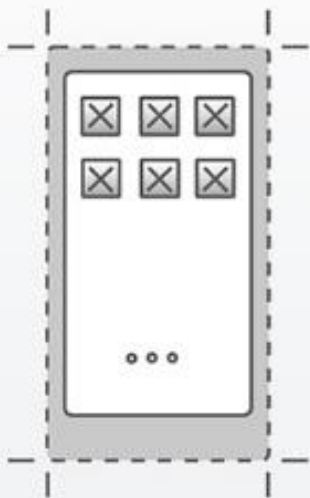
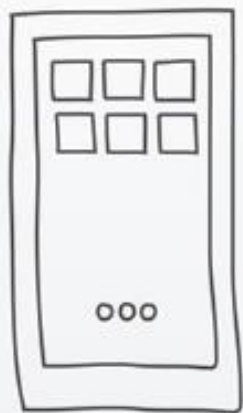
Matemaattiset mallit

Tietokonemallinnukset

Prosessimallit

Storyboardit

Roolipelit

Drawing a
basic
concept

Refining
the concept
further

Creating
visual graphic
and content

A detailed visual
representation of
your product

Käyttöliittymä

Pullonpalautuskoneen käyttö

2 vaihtoehtoista käyttöliittymää

Miten testata?

Testauksen ratkaisu

Pahvilaatikko kauppakeskuksen aulaan

Henkilö laatikkoon

Reikä pulloille

Toinen “näytölle”

Näkymät pahvilapuilla

Verkkopalvelu

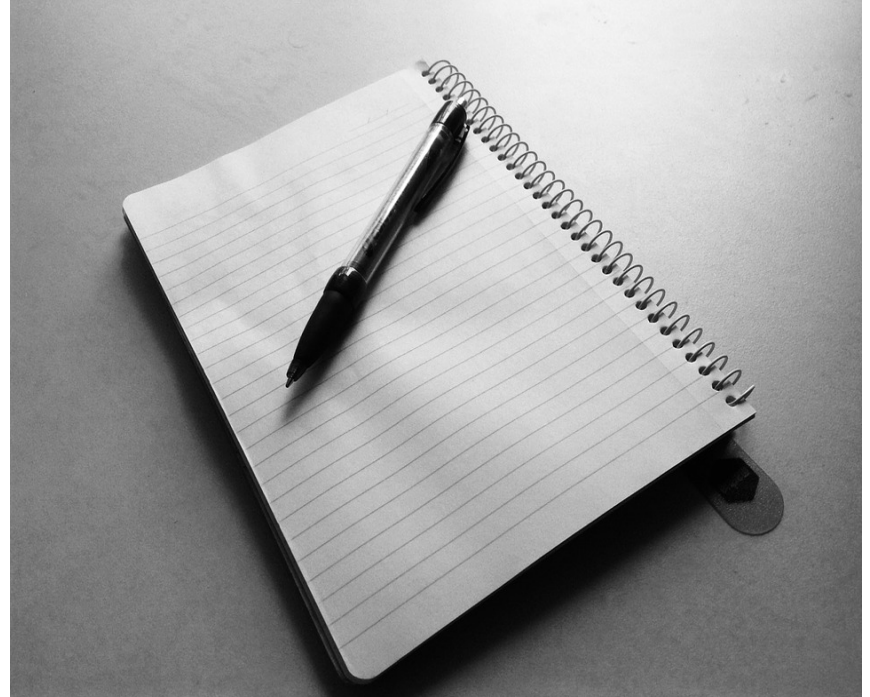
Ateriakokonaisuuden ainekset kotiin toimitettuna

Nettipalvelu, josta voi tilata haluamansa laisen aterian ainekset ja valmistusohjeet

Testaus

1. Muistiinpanot asiakkaan kotona
2. Soitto kokkikaverille
3. Käynti kaupassa
4. Ostokset ja reseptiprintti asiakkaalle

Kasvovoide?

Kasvovoide

- Eri aisteilla havaittavat ominaisuudet omiin malleihin
- Tunto
- Ulkonäkö
- Tuoksu

Tauko

Kurssista

Kurssin tarkoitus

- Käyttää malleja ja prototyyppejä ajattelun apuvälineenä
- Pystyy perustelemaan soveltuvan prototypointimenetelmän erityyppisiin ongelmiin
- Harjaannuttanut käden ja silmän koordinaatiota materiaalin käsittelyssä
  - *vapaamuotoisia pintoja ja detaljeja*

Kirja: Prototyping and Modelmaking for Product Design, Bjarki Hallgrimsson

Kurssilla opiskelu

- Kurssin harjoitustöiden teko lähiopetuksessa
- Harjoitusten suunnittelu ja piirtäminen omalla ajalla
- Töiden dokumentointi valokuvaamalla

Tehtävät

1. Silta (ryhmätehtävä)

- Pahvi

2. Ratikka

- Kapa-levy, Styro-foam, tasoite ja maali

3. Leikkiauto

- Sika-block ja PS levy
- Maalaus / Hydro-dipping

4. Loppukatselmus

- Miro-boardille kuvat malleista

Ensimmäinen kontaktitunti: Silta pahvista

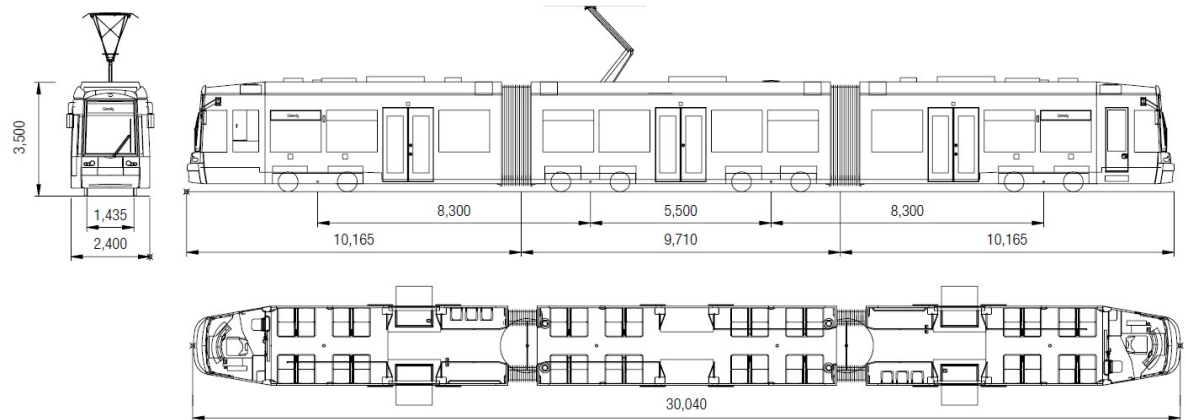
Ryhmätehtävä:

- **1 mainoskartonkiarkki + kuumaliima**
- **Kahden pöydän väli 1000 mm**
- **250*250 alue kuormalle**
- **Paljonko kantaa?**

Kotitehtävä1:

- Selvitä nettihaulla raitiovaunun tai junan mitat
- Ideoi oma versiosi piirtämällä kuvia.

Bombardier FLEXITY Classic

Ratikka

Tehtävän tarkoitus

- Piirtäminen mittatarkasti kolmena projektiona
- Vapaamuotoisen muodon työstäminen, muodon ja symmetrian hallinta
- Muodon liittyminen suoraan profiiliin
- Mittaaminen, piirrottaminen
- Levityskuvan hahmottaminen ja mittojen laskeminen
- Täsmällinen leikkaaminen

Ratikka: Työvaiheet

1. **Perspetiivi- / aksonometrialuonnoksia**
2. **Piirros kolmena projektiona mallin kanssa samassa mittakaavassa**
  - Levyn paksuus
3. **Putkimaisen rungon piirrottaminen Kapa-levyyn**
  1. Pyöristysten kaarenpituuksien laskeminen (ympyrän kehä $= 2 * \pi * r$)
4. **Keulan muodon kopiointi Foam-aihioon**
  - Sivukuvanto kylkeen
  - Päälikuvanto pohjaan
5. **Muodon leikkaus kuvaa seuraten vannesahalla tai kuumalankaleikkurilla**
6. **Sivu- ja päälileikkausten tarkennus hiomalla**

Työvaiheet jatkuu

1. Pyörityksien paikkojen piirrottaminen ja leikkaus tai hionta fasettipinnoiksi
2. Fasettipintojen pyöritys
3. Maalaus vesiliukoisella maalilla
4. Kevyt hionta
5. Kolojen paklaus hionta ja maalaus
6. Värien sekoitus akryyliväreillä ja maalaus
7. Detaljit linjateipillä

Auton malli tyhjiömuovaamalla

- 100 mm pitkä
- **Muotti Sika-blockista**
  - Päästävä muoto
  - 1-3 mm ylimääräistä korkeutta (osan irti-leikkaus levystä)
- **Muodon hallinta**
- **Kaksoiskaarevat pinnat**
- **Muotoylijimenot**

Auton muotti: Työn kulku

Kotitehtävä

- Luonnokset
- Etu-, pääli- ja sivuprojektio yhdellä arkilla

Tunnilla

- Saha Sika-block aihio puuvaraston vannesahalla
- Siirrä projektiot aihioon
- Saha päämuodot vannesahalla mahdollisimman läheltä viivaa
- Veistä ja viilaa muodot
- Viimeistele hiomalla hiomapaperilla

Auto: Työnkulku jatkuu

- Tyhjiömuovaus
- Irtileikkaus
- Maalaus spray-maalilla

Arviointi

- **Muotojen ideat**
- **Työn vaativuus**
- **Viimeistelyn taso**

- **Läsnäolo ja aktiivisuus**

- **Kaikki harjoitustyöt tehty = 1**
- **Kauniit, symmetriset, kaksoiskaarevat pinnat ja sujuvat muotoylijennot sekä hyvä viimeistely = 5**

- Kuvia Kari Kääriäisen luentomonisteesta:
  - IPD Model making by hand.pdf